

Avdelning

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens

Vår referens
Bengt Johansson**Remissvar gällande Slutredovisning av uppdrag till Statens energimyndighet att redovisa underlag inför kommande beslut om forskning och innovation på energiområdet - Dnr N2012/6345/E****Bakgrund**

FOI har anmodats att yttra sig över Statens energimyndighets rapport ”Forskning och innovation för ett hållbart energisystem. Redovisning av uppdrag att utarbeta underlag inför kommande beslut om forskning och innovation på energiområdet”. I rapporten redovisar Energimyndigheten energiforskningens inriktning, utformning och genomförande sedan 1990 samt innovationssystemets utveckling och styrkor och svagheter. Vidare redovisas vilken verksamhet som planeras för tiden 2012-2016 och hur Energimyndigheten arbetat med underlag för planeringen av denna. Energimyndigheten lämnar också ett förslag på nya insatser och ökade anslag.

FOI:s synpunkter

FOI håller med om att forskning och utveckling har stor betydelse för möjligheterna att ställa om energisystemet i en mer hållbar riktning. För att åstadkomma omställningen behövs bland annat tekniskt inriktad forskning, stöd till demonstrationsprojekt och styrmedel som leder till implementering av de tekniska lösningarna på marknaden. Men det behövs också bredare samhälls- och systeminriktad forskning som ökar förståelsen för i) hur nya tekniska lösningar påverkar samhället i vidare bemärkelse, ii) hur de nya lösningarna kan förväntas tas emot av möjliga nyttjare, samt iii) hur icke-tekniska åtgärder kan bidra till att samhällsmålen nås. Även om denna samhälls- och systeminriktade forskning omnämns i rapporten ges den alltför liten vikt och borde finnas med som ett sjätte prioriterat forskningsområde.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut

Postadress

Besöksadress

Telefon

Fax

registrator@foi.se

164 90 Stockholm

Gullflossgatan 6, Kista

08-555 030 00

08-555 031 00

Orgnr: 202100-5182

www.foi.se

Datum
2012-05-15Nr
FOI-2012-483

FOI noterar att energisäkerhet och försörjningstrygghet ges en mycket liten roll i rapporten. Detta är förvånande eftersom området har en framträdande roll inom EU:s energipolitik. Försörjningstrygghet är också ett av de tre ben som Sveriges energipolitik vilar på. Den nödvändiga omställningen av energisystemet kan komma att leda till förändrade geopolitiska förhållanden, nya energiberoenden och förändringar av de tekniska systemens egenskaper, vilket sammantaget påverkar försörjningstryggheten och motiverar vidare forskning inom området.

Det är inte enkelt att utvärdera forskning och dess betydelse för samhällsutvecklingen och det är ofta svårt att hitta kausala samband mellan forskning och förändringar i omvärlden. I rapporten är redovisningen av forskningens relevans och kvalitet alltför generell och aggregerad för att direkt kunna användas för att identifiera vilka områden som är värda att satsa vidare forskning på. För att göra en sådan bedömning skulle det krävas en tydligare analys av respektive forskningsområde, där resultaten tydligare kopplas till satsade resurser. Även om energiforskningen som helhet är effektiv innebär det inte självklart att alla satsningar är det.

I rapporten saknas en analys av kopplingen mellan de föreslagna forskningsprioriteringarna och de resurser som föreslås avsättas för energiforskning. Är de föreslagna resurserna tillräckliga för de satsningar som föreslås? De föreslagna forskningsprioriteringarna är dessutom mycket breda och det är oklart hur stor del av resurserna som är tänkta att gå till de olika områdena och utifrån vilka kriterier. I rapporten (s 62) redovisas visserligen en mall för vilka kriterier som ska användas för prioriteringar, men vilken vikt man ska lägga på de respektive delarna "Utveckling av energisystemet, "Kunskap och kompetens" samt "Kommersialisering och nyttiggörande" är oklart.

Vad gäller resurser till energiforskningen noterar man i rapporten att flera internationella aktörer dragit slutsatsen att forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet måste 2-5 dubblas för att klara klimatutmaningarna. I rapporten noterar man också att energiforskningen per capita i Sverige är lägst i Norden. Mot bakgrund av detta behöver Energimyndighetens förslag, att anslaget till energiforskningen ska bibehållas på tidigare nivå, motiveras tydligare utifrån vilken roll svensk energiforskning kan spela för att bidra till lösningen av framtidens globala energi- och klimatutmaningar.

Datum
2012-05-15Nr
FOI-2012-483

Betydelsen av den forskning som finansieras av EU nämns kort i rapporten. Denna forskning får allt större betydelse för många svenska forskningsinstitutioner men den är ofta inte fullfinansierad, vilket kan hindra svenska forskare att fullt ut utnyttja dessa EU-gemensamma resurser. FOI saknar i rapporten en diskussion kring hur samfinansiering av EU-projekt kan ske med hjälp av energiforskningsanslagen och om hur en systematisk modell för sådan samfinansiering kan skapas.

Detta remissvar har beslutats av Tjf GD Susanne Moberg efter fördragning av forskaren Bengt Johansson.

För FOI,

Susanne Moberg
Tjf GD

Bengt Johansson